

ALFABETUL CHIRILIC

AL TREILEA ALFABET OFICIAL AL UNIUNII EUROPENE

Interviul cu Prof. Asoc. Dr. Emilia Velikova, Universitatea din Ruse
a fost realizat de doamna Veska Uzunova

Prof. Asoc. Dr. Emiliya Velikova este coordonator Erasmus+ și CEEPUS, cercetător, conferențiar în domeniile Educație, Educație matematică, Matematică; director al Institutului GeoGebra din Ruse, fost prodecan al facultății; coordonator a 2 cursuri de masterat în Educație și Tehnologii informaționale, îndrumător de doctorate; autor/coautor/editor a 17 cărți și 141 de lucrări; membru în comitetul de redacție a 3 reviste de educație; conferențiar plener la numeroase conferințe și congrese internaționale pe teme de educație; lector invitat la numeroase universități din Europa; vicepreședinte al DANET, membru în Consiliul de Administrație al Grupului Internațional pentru Creativitate și Înzestrare Matematică.

Știm că, înainte de existența alfabetului chirilic, a fost creat alfabetul glagolitic, care nu mai este folosit în Europa. Ce s-a întâmplat cu alfabetul glagolitic?

Scrisul glagolitic (cunoscut sub numele de Glagolitsa) este cel mai vechi alfabet slav cunoscut. Se crede că a fost creat în secolul al IX-lea de către Chiril (Constantin Filozoful). El și fratele său, Methodius, proveneau din elita slavilor bulgari și erau fiii unui comerciant bogat din Salonic. Cei doi frați au fost invitați de regele Rostislav, regele Moraviei sud-bulgare. Ei au fost trimiși de împăratul bizantin Mihail al III-lea în 863 cu scopul de a răspândi creștinismul printre slavii de vest din zonă. Frații au decis să traducă cărțile bisericești în ceea ce astăzi este cunoscut sub numele de slavona veche bisericească, care era de înțeles pentru oamenii obișnuiți. Deoarece nu era ușor de transcris cuvintele din acea limbă folosind alfabetul grecesc sau latin existent, Chiril a decis să inventeze un nou alfabet, cel glagolitic, bazat pe dialectul local al triburilor slave, pe care îl cunoștea foarte bine de la mama sa. Cei doi frați au creat rapid numeroase rugăciuni, cântări, scrieri dogmatice și traduceri. Au învățat mulți studenți, dintre care cei mai buni au fost Clement, Nahum, Angelarius, Gorazd și Sava. După moartea regelui Rostislav și a lui Cyril, latina a fost folosită din nou acolo, deoarece aceste ținuturi au fost separate de Imperiul Bulgar și au fost anexate la Franța.

Care este legătura dintre alfabetul glagolitic și alfabetul chirilic?

Alfabetul glagolitic este baza pe care a fost creat alfabetul chirilic - numit așa în onoarea lui Chiril.

După moartea lui Chiril și Metodie, discipolii lor Clement, Naum, Angelarius, Gorazd și Sava s-au întors în Bulgaria. Ei au fost rugați de regele Boris I (Boris-Michael), regele Primului Imperiu Bulgar să-i învețe pe studenții clericilor statului în limba slavă și Glagolița, recunoscută de Papa Hadrian al II-lea.

Boris I a creat condiții excepționale pentru munca și viața studenților în centrele Pliska și Ohrid. Dar își dorea un alfabet nou care să fie și mai ușor de învățat, citit și scris.

Alfabetul glagolitic a fost un exemplu primar pentru alfabetul chirilic care a fost creat de mulți specialiști în Preslav - capitala Bulgariei. Alfabetul chirilic original are 44 de litere pentru 44 de sunete ale limbii bulgare vechi locale. Include 12 litere glagolitice care corespundeau unor sunete specifice limbii bulgare veche. Ele nu existau în alfabetul și limba greacă. Au fost luate și 24 de litere ale alfabetului grecesc și au fost create 8 litere noi. Alfabetul chirilic actual include 30 de litere.

Spuneți-ne câteva fapte impresionante despre alfabetul chirilic!

- 1) Strămoșii noștri au început să sărbătorească ziua de 24 mai (Ziua Națională a Scrierii și Culturii Bulgare) în urmă cu mai bine de două sute de ani.
- 2) În versiunea originală a alfabetului chirilic conceput de Sfântul Clement de Ohrid există 44 de litere pentru cele 44 de sunete, spre deosebire de cele 30 de litere ale alfabetului actual.
- 3) Cea mai veche inscripție chirilică găsită pe teritoriul bulgar datează din anul 931 și se află într-o mănăstire dintr-o peșteră din apropierea satului Krepcha.
- 4) Numele „chirilic” a fost înregistrat în 1563 în traducerea croată a Noului Testament.
- 5) În prezent, alfabetul chirilic este folosit de 400 de milioane de oameni din întreaga lume. Cu excepția Bulgariei, alfabetul chirilic este alfabet oficial în Bielorusia, Bosnia și Herțegovina, Kârgâzstan, Macedonia de Nord, Mongolia, Muntenegru, Rusia, Serbia, Tadjikistan, Ucraina și până în 2018 în Kazahstan. Cu câteva decenii în urmă, alfabetul chirilic a fost folosit în Turkmenistan, Uzbekistan și Azerbaidjan.
- 6) Alfabetul chirilic a fost folosit și în România până la sfârșitul anilor 70 ai secolului XIX.
- 7) În 2007, alfabetul chirilic a devenit al treilea alfabet oficial al Uniunii Europene după alfabetul latin și grecesc.
- 8) “ Analizând contribuția regelui Boris I și a statului bulgar, lingvistul francez Roger Bernard sintetizează: "Păstrând opera Sfinților Chiril și Metodiu, Bulgaria merită recunoștința și respectul nu numai al popoarelor slave, ci și al întregii lumi. Și va rămâne așa atâta timp cât omenirea va investi în adevăratul sens al cuvintelor "progres, cultură și umanitate"..."
- 9) Timp de mai mulți ani, Hitler a exercitat în mod repetat presiuni asupra guvernului bulgar pentru ca acesta să renunțe la alfabetul chirilic și să accepte alfabetul latin ca alfabet oficial.

10) Și chiar dacă nu este un fapt științific, ci mai degrabă o constatare, în întreaga lume alfabetul chirilic este cunoscut în mod greșit ca "alfabetul rusesc", o nedreptate datorată probabil motivului prozaic că poporul rus este mai numeros decât toate celelalte națiuni care îl folosesc.